

A SZERETET*

Mt 22, 37^a—39^a

Könnyen ért a múltban és ér ma is egyesek részéről az a vád vagy elmarasztalás, miszerint amikor nincs más mondanivalónk, akkor a szeretetről beszélünk, a szeretetről prédikálunk. Hát igen — mondják —, mert az ilyen beszédre készülni sem kell egy gyakorló lelkésznek, s mégis oly hatásos lehet, hogy hallgatósága még meg is könnyezi a szolgálatát.

Megkönnyezik elsősorban azok — mondom én —, akik életük útján nemigen vagy egyáltalán nem részesültek e lelki kincs másoktól jövő életető áldásából. Akik sokat szenvedtek és szenvednek ma is annak hiánya miatt. A vádat visszautasítandó mondom, hogy az ilyen embereknek, életeknek, lelkeknek orvosság, gyógyír és vigasz a szeretetről hallani tőlünk, s mert ilyen emberek ma is vannak, s ezután is lesznek, a szeretetről szólni örökké időszerű marad!

Lám most is ezt tesszük. Szólunk a szeretetről. Egy olyan összetételű közösség előtt, egy olyan templomi találkozó áldott alkalmával, mely adott és közös témája által — hitem szerint — közelebb hoz minket egymáshoz isten — és emberszolgálatunk útján.

Tekintettel arra, hogy ezt az adott és közös témát parancsolat formájában a Bibliából egyetértően választottuk, és tekintettel különösen arra, hogy ugyanarról a kérdésről különböző vallásfelekezetek papjai nyilatkoznak ma meg, természetesnek kell tartanunk, hogy ezek a megnyilatkozások sajátosak, s valamennyire, ha nem is teljesen, magukon viselik egy-egy egyház, vallásfelekezet dogmáját, illetve hitelvének pecsétjét. Itt ugyanis nem egy valaki, de általunk egy-egy történelmi vallásos szervezet, lelki közösség nyilatkozik meg, tesz vallomást egy, a mi esetünket tekintve lényegbevágó és alapvető kérdéssel kapcsolatban.

Szerintünk — unitárius keresztények szerint — Jézus kettős parancsolata, annak maradéktalan betartása és megélése, az igaz vallásosság talpköve, alapfeltétele.

Mi a szeretet? Erre a kérdésre káténkban az alábbi választ találjuk: „A szeretet az a lelki tehetség, mely képessé tesz arra, hogy Istenben bízó gyermekek legyünk és embertársainkkal békeességben éljünk. A szeretet lelki tehetségeink koronája“. Hisszük és valljuk, hogy e tehetség által léphet az ember személyes kapcsolatban Istennel, aki szellem, és teremthet olyan viszonyt embertársaival, melyet a teremtő Atya méltán vár el gyermekeitől, mely neki is örömet szerez, neki is tetsző.

Itt szólnom kell arról, hogy a mi nyelvhasználatunk szótárában a szeretet fogalmát gyakran különböző jelzőkkel ellátva mondjuk ki. Beszélünk mély és felszínes, önzetlen és önző, őszinte és csalfa szeretetről, hogy csak néhányat említsek. Még az apostolok leveleiben is találkozunk ilyen

* Elhangzott 1990. november 9-én a szemerjai református templomban tartott ökumenikus lelkési összejövetelen.

esetekkel. Pál a Rómabeliekihez írt levelében (12,9) arra hívja fel a gyülekezetet, hogy „a szeretet képmutatás nélkül való legyen.“ Az 1 Péter 1,22-ben azt olvassuk, hogy „Lelketeket az igazság iránt való engedelmes-ségben képmutatás nélkül való atyafiúi szeretetre tisztítván meg a Lélek által, egymást tiszta szívből, buzgón szeressétek. „Mindezeknek tudata és ismerete gondolkozásra késztet. Véleményem szerint ugyanis a szeretet nem igényli és nem is tűri meg maga előtt a jelzőket, de semmiképpen sem a negatív tartalmúakat! Mert amikor ezekkel társul, akkor a szeretet fogalma igazi lényegét veszíti el akár Isten, akár az ember felé mutat. Ha ugyanis a szeretet „Tiszta szívből, igaz hitből és jó lelkiismeretből árad“ (lásd 1 Tim, 1,5) életünk minden vonatkozásban Isten és emberfelé, akkor jelzők nélkül is koronája marad lelki tehetségeinknek. Akkor lehetségesnek, megvalósíthatónak és megélhetőnek fogadjuk el azt a magas mércét is erre vonatkozóan, melyet Jézus a Hegyi beszéd végén állít elénk. Akkor Pál apostol szeretethimnuszának páratlan szépségű igazságait sem fogadja kételkedő hittel, megkérdőjelezve senki.

Gondolom, nem felesleges szólnom arról is, hogy amiképpen a minősítő jelzőket nem tűri meg maga mellett, ugyanúgy disszonáns a szeretet és kötelesség fogalmának párosítása, ami ugyancsak gyakorlatban van. A szeretet az egyetlen igazán önkéntes emberi érzés, mely sohasem születik kényszerből. Gondoljunk gerinc- és léleksorvasztó kompromisszumokkal teli mindennapjainkra. Társadalmi érvényesülés, anyagi biztonság és még sok más gyarló cél kényszerítő hatására vesszük magunkra gyakran a barátság, a türelem, a tisztelet, az alázatosság maszkját. A szeretetnek nincs álarca. Éppen ezért legemberibb lényegünknek, az emberhez méltó élet feltételének: a szabadságnak is kifejeződése a szeretet. Ebben az összefüggésben szabadnak akkor mondhatja magát az ember, az emberiség, ha szerethet.

Az isten- és emberszeretet egymástól elválaszthatatlan a mi hitünk szerint. Valljuk János apostollal, hogy a mi emberszeretetünk istenszeretetünknek függvénye és természetes következménye egyben. (1 Jn 5,2). Ha ugyanis „azt mondja valaki, hogy szereti az Istent és gyűlöli a maga atyjafiát, hazug az, mert aki nem szereti a maga atyjafiát, akit lát, hogyan szeretheti az Istent, akit nem lát?“ (1 Jn 4,20—21). Az a parancsolatunk is van ötöle, hogy „aki szereti az Istent, szeresse a maga atyjafiát is.“

Nem véletlen, hogy Jézus egy olyan egyszerű és egyetemes elvet keresett, mely által minden ember megtalálhassa szívében Istent, rálépheten arra a lélektől-lélekig, szívtől-szívig vezető útra, mely aztán a szoros kapun át együtt viszi az életre őket (Mt 7,13—14). Ezt az átfogó elvet Jézus a szeretetben találta meg. Konkréten nem beszélt ugyan a szeretet mibenlétének kívánalmáról, de drámai erejű példázataiban meggyőző módon mutatta meg annak lényegét és gyakorlatát.

Azt sem mondhatjuk, hogy a kettős szeretetparancsolat megfogalmazása Jézusnak tulajdonítható, hiszen Mózes prófétánál (5 Móz 6,5,3 Móz 19,18) csaknem szószerint megtaláljuk ezt a felhívást. De Jézus egész életéből, prófétai munkásságából isten- és emberszolgálatából nyilvánvaló, hogy ő nem a bosszúálló és hetediziglen büntető, hanem a tékozló gyermekét is hazaváró, őt átölelő s neki megbocsátó Atya iránti szeretetet kéri. A felebarát felé pedig a 77-szer is megbocsátani kész szeretetet hangsúlyozza közvetlen tanítványainak s nekünk későieknek is. Ezzel új

tartalommal, mondhatni lélekkel töltötte meg az ószövetségi megfogalmazást és értelmezést.

Mikor jön el vajon az idő, amikor népek, társadalmak, egyházi és vallásfelekezeti közösségek, egyáltalán e sárteke lakói egyetemlegesen is megértik és elfogadják ezt a jézusi életelvet, s annak szellemében közelítenek Istenhez és embertársaikhoz a már említett lélektől-lélekig vezető úton? Erre a kérdésre nehéz lenne határozott időt megjelölni. De eljövételében mindenképpen hinnünk kell. Jézus is hitte, s kivételes prófétai életét áldozta oda érte. A bűnösöket megtérésre hívta, a betegeket gyógyuláshoz segítette, a megvetett, kisémmizett szegény Lázároknak az élethez való jogot hirdette, a megszáradt kezűeket és életűeket a fényes ruhájú, gögös főpapok, farizeusok és írástudók körének közepébe állította, s a kis gyermekeket magához kérte mondván: „ilyeneké a mennyeknek országa“.

Megoldásra váró szociális és vallási problémákkal ma is bőven találkozunk. Tudni kell azonban, hogy a bűnösöket jó útra téríteni, a megvetetteket, megalázottakat felemelni, a jogfosztottakat jogaikba visszahelyezni, az embertestvériség eszményét megvalósítani csak jézusi közelítéssel lehet ma is. És ezt az egyházaknak sem szabad elfelejteni, figyelmen kívül hagyni egy pillanatra sem. Én hiszem, hogy ez a szükség-szerű eszmélés bekövetkezik nemsokára. S ha mindannyian így hisszük, és akarunk is tenni valamit érte, akkor a mi mai találkozónk is célját elérte, s így nem volt hiábavaló.

PÁLFI DÉNES

MI ATYÁNK

Mt 6,9

A Mi Atyánk a legismertebb imádság. Naponta több, mint egy milliárd ember imádkozza, mondja el átérezve vagy gépiesen. Vasárnapról vasárnapra halljuk és mondjuk a templomban, ott van minden szertartásunkban. Ennek ellenére felvetődik a nagy kérdés: Ismerjük-e kellőképpen a Mi Atyánkot? Pontosabban annak tartalmát: mit tanít nekünk Istenről és az emberről?

Hogy ezen kérdésekre pontos és kielégítő választ kapjunk, elhatároztam, hogy több vasárnapon át a Mi Atyánkról fogok prédikálni, s tehetőségem szerint és az unitárius hitfelfogás szellemében igyekszem megmagyarázni e világszerte ismert imádság mondanivalóját.

A Mi Atyánk a Bibliában két helyen fordul elő: Máté evangéliumában, az ún. Hegyi beszédben és Lukács evangéliuma 11. részében. Az általánosan használt szöveg a Mátéé, ahonnan a felolvasott bibliai verset is vettem. Ezt az imádságot Jézus mintaként tanította tanítványainak.